

GABRSKA JAMA

Novomeško Podgorje je sestavni del novomeške krajine, ki se razteza na desnem bregu Krke od Črmošnjiške doline do Šentjernejskega polja. Zajema tudi najvišje dele Gorjancev, ki z dokaj visokimi vrhovi in razvodnimi slemenami zapirajo novomeško kotlino na jugu.

Pretežni del Podgorja sega v višine med 180 in 300 m. Površje se stopnjema dviga od Krke proti Gorjancem, kjer so geomorfologi skušali razčleniti celo vrsto teras (Milan Šifrer, 1962). Podgorje lahko razčlenimo na zgornje in spodnje Podgorje.

Spodnje Podgorje je pravzaprav le v gorice in griče napeta obrska ravan v nadmorski višini nad 180 in 350 m. Zgornje in pravo Podgorje je v glavnem višje, od 300 do 450 m, sicer pa je tudi gričevnato.

Pomembne razlike obstajajo med jugozahodnim, bolj kraškim, ter severovzhodnim Podgorjem, ki ima zaradi manj čistih, bolj skrilavih apnencev bolj razgibano dolinasto površje pa več izvirov in potokov. Številni potoki, ki tečejo ali pa so tekli z Gorjancev proti Krki, so razčlenili planotasto površje v slemena in doline. Mnoge doline so zakrasedle in le v osrednjih strugah so stalni površinski tokovi. Številne suhe stranske doline nakazujejo starejšo, bolj gosto hidrografsko mrežo, ki je z razvojem zakrasedevanja razpadla.

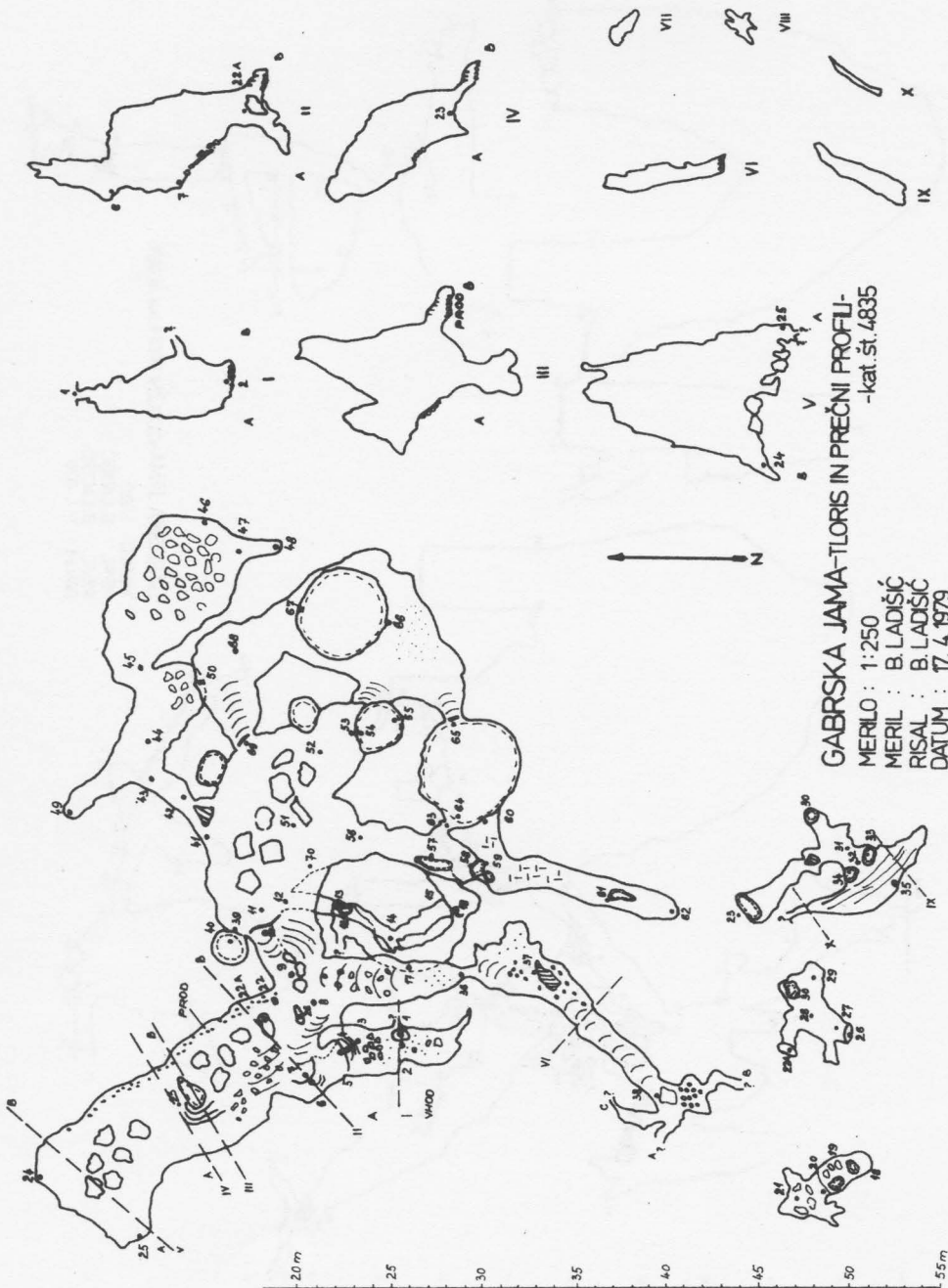
Krasa je na tem področju okrog 70 %, apnenca pa je le okrog 70 km², kar je nekaj več kot 1/3 tega območja. Sklenjena zveza mezozojskih, pretežno apniških kamenin, se na severovzhodu pri Mokrem polju in Orehovici zaključijo in se v zgradbi tal uveljavljajo miocenski laporji.

Vas Gabrje, ki je v višini 380 m, leži na močno razgibanem terenu. Nad Gabrjem se proti jugovzhodu strmo dvigujejo Gorjanci. Celotno širše površje je močno razpokano ob krajših lečastih prelomih. Od kamenin se menjavajo zgornje kredni, v glavnem senonski apnenci z dolomitom srednje in dolnje triasne starosti. Ob enem takem prelomu, smeri 20/210°, je tudi kompleks Gabrske jame.

Vhod v jamo je ob glavni cesti sredi vasi. Po 18 metrski stopnji se spustimo v Zgornjo dvorano, ki je nastala ob prelomu 330/150°. To je osnovna smer, ob kateri so vsi večji prostori v jami: Zgornja jama (t. 22–24), Spodnja jama (t. 11–53) in Podorni dvorani (t. 49–50 in t. 45–46). Ob prečnem prelomu v smeri 20/210° so formirani številni rovi, nekateri še niso povsem raziskani. V dvoranah so na tleh ogromni podorni bloki, v Podorni dvorani pa še veliki kosi odlomljene sige in razbitih kapnikov, nekaterih v prečniku debelih tudi do 30 cm. Kamnine so povsod močno korodirane, ponekod tudi črne od pronicajoče gnojnice iz vasi nad jamo. V Zgornji dvorani se med skalovjem odpirajo tri odprtine, ki se 385 m niže združijo v razvejano stopnjasto brezno. Brezno se konča v ozki razpoki, ki leži v isti smeri kot dvorana. (t. 22 A, 23, 26 – 35). Večji stranski rov se odcepi pri točki 9 in pelje navzdol v smeri 220°. Ravno tu, na koncu tega rova, je največja možnost za prodor v še nižje dele jame (rova A in B). Najnižjo točko v jami lahko dosežemo po breznu, s katerim se zaključijo stranski rov, ki se odpira v južni steni Spodnje dvorane (t. 12–21).

V jami je še možno zaslediti ostanke najstarejših rogov. Horizontalni rov, ki se odpira v južni steni Spodnje dvorane in 14 m od njenega dna, nekako v sredini njene višine, to je 24 m pod vhodom (t. 60–62), je verjetno bil v zvezi s Podornima dvoranama, ki se odpirata v severni steni Spodnje dvorane, ravno na nasprotni strani, le da sta 4 m nižji.

Nekoliko višje, in sicer 21 m pod vhodom, je ostanek horizontalnega rova, ki se razteza pod severovzhodno steno Zgornje dvorane, po njeni celi dolžini (glej profile II,

GABRSKA JAMA-TLORIS IN PREČNI PROFILI-
 -kat. št. 4835
 MERILO : 1:250
 MERIL : B. LADIŠIČ
 RISAL : B. LADIŠIČ
 DATUM : 17. 4. 1979

Vhodna stopnja v gabrski jami

III, IV, V). Na dnu ostanka tega rova je dolomitni prod. Enak prod se nahaja tudi v stranskem rovu, ki se odpira pri t. 9 in se spušča navzdol.

Lahko sklepamo, da sta kompleks Gabrske jame ustvarila dva ločena podzemeljska toka. Prvi in starejši tok je pritekel iz jugozahodne smeri (rov t. 62–60) in odtekal proti severu (Podorni dvorani). Svojo podzemno pot je ustvaril ob prelomu, ki poteka nekako od Dolža skozi Gabrje in naprej proti Tolstemu vrhu. S procesom zakrasevanja je voda poiskala nižje prostore, v suhi etaži pa je začel proces odlaganja sige. Voda je verjetno še občasno vdiralala. Ko je voda odplavila ilovico, na kateri se je naredila debela sigasta skorja, je polica obvisela v zraku. Ostanke starejše sige danes lahko najdemo le v teh dveh prostorih. Ko je voda zapustila tudi srednjo etažo, ki jo zasledimo v rovu t. 12–18 in kjer je na debelo akumulirala ilovico, ter poiskala nedostopne prostore spodnje etaže, se je pričel proces podiranja, ki je ustvaril velikansko Spodnjo dvorano, ter močan korozijski proces, ki je ustvaril niz brezen in lijakov, ki medsebojno povezujejo vse etaže.

Drugi podzemeljski vodni tok je pritekel s severozahoda iz smeri 330°, z dolomitnega ozemlja ter je s sabo prinesel v jamo dolomitni prod. Njegovo strugo zasledimo v Zgornji dvorani od t. 24–22. Voda je verjetno odtekala naprej po rovu, ki se pri t. 9 odpira v isti smeri kot rovi zgornje in srednje etaže prvega toka. Oba toka sta verjetno tvorila enoten tok, ki je podzemno dotekal naprej proti Krki.

Pri izgradnji ceste Gabrje – Krvavi kamen se je leta 1979 udrla zemlja na trasi ter se je odprl vhod v vodni rov, po katerem je tekel majhen potoček. Rov je bil visok 2 m in širok 1 m, zaradi podora prehodan le nekaj metrov v obe smeri. Ker je rov na višini 320 m, kar je 60 m nižje od vhoda v jamo in 5 m nižje od najnižje dostopne točke v jami in ker je oddaljen 750 m od jame proti Krki, sklepamo, da je to voda, ki teče nekje pod jamo.

SUMMARY

Borivoj Ladišič

THE CAVE OF GABRJE

The cave is situated in the NW slope of Gorjanci, in the village Gabrje. The cave consists of some ruined rooms and of junction of the shafts, which are horizontally directed to the situation of the rooms. It has been formed of limestones of the chalk senon period, which are in the cave strongly corroded, especially in its lower parts. In some places there are still preserved the remainders of original horizontal shafts. By later advanced process of corrosion and by the ruining there arose the rooms and vertical shafts.